

LECTIO XLIII - Η ΟΡΓΗ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Άσκηση Ι.

Να αναγνωριστούν όλες οι ευθείες ερωτήσεις του κειμένου (εισαγωγή και εκφορά).

Λύση

Num ad hostem veni: Κύρια, ευθεία ερωτηματική πρόταση, ολικής αγνοίας, απλή, εισάγεται με το ερωτηματικό μόριο num, γιατί περιμένουμε αρνητική απάντηση (minime). Είναι ρητορική ερώτηση, εκφέρεται με οριστική παρακειμένου, και εκφράζει πραγματική κατάσταση.

et captiva in castris tuis sum?: Κύρια, ευθεία ερωτηματική πρόταση, ρητορική, ολικής αγνοίας, απλή, συνδέεται παρατακτικά συμπλεκτικά με την προηγούμενη πρόταση με το σύνδεσμο et εκφέρεται με οριστική ενεστώτα και εκφράζει πραγματική κατάσταση.

In hoc me logna vita et infelix senecta traxit,: Κύρια ευθεία ερωτηματική πρόταση, ρητορική, ολικής αγνοίας, απλή, δεν εισάγεται με κάποιο μόριο για να δοθεί έμφαση, εκφέρεται με οριστική παρακειμένου και εκφράζει πραγματική κατάσταση.

Qui potuisti populari hanc terram,: Κύρια, ευθεία ερωτηματική πρόταση, μερικής αγνοίας, ρητορική, εισάγεται με το ερωτηματικό επίρρημα qui εκφέρεται με οριστική παρακειμένου και εκφράζει πραγματική κατάσταση.

Non tibi ingredienti fines patriae ira cecidit? Κύρια ευθεία ερωτηματική πρόταση, ρητορική ολικής αγνοίας, απλή, δεν εισάγεται με κάποιο μόριο για να δοθεί έμφαση, εκφέρεται με οριστική παρακειμένου και εκφράζει πραγματική κατάσταση..

Cur [...] tibi non succurrit: Κύρια ευθεία ερωτηματική πρόταση, μερικής αγνοίας, ρητορική, εισάγεται με το ερωτηματικό επίρρημα cur εκφέρεται με οριστική παρακειμένου γιατί εκφράζει πραγματική κατάσταση.

Άσκηση II.

Να αναγνωριστούν οι παρακάτω ευθείες ερωτήσεις (εισαγωγή, εκφορά).

Quid est, mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit? (μαθ. XII)

Ego non cognosco vocem tuam? (μαθ. XXIV• γιατί λείπει το ερωτ. μόριο;)

Visne scire quid Nasica responderit? (μαθ. XXIV)

Tu mihi ipsi non credis? (μαθ. XXIV• γιατί λείπει το ερωτ. μόριο;)

Quin, homo inepte, taces? (μαθ. XLI)

Λύση

Quid est, mea Tertia?: Ευθεία ερώτηση, μερικής αγνοίας, εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία *Quid*, εκφέρεται με οριστική (*est*) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

Cur tristis es?: Ευθεία ερώτηση, μερικής αγνοίας, εισάγεται με το ερωτηματικό επίρρημα *cur*, εκφέρεται με οριστική (*es*) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

Quid tibi accidit?: Ευθεία ερώτηση, μερικής αγνοίας, εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία *quid*, εκφέρεται με οριστική (*accidit*) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

Ego non cognosco vocem tuam?: Ευθεία ερώτηση ολικής αγνοίας, απλή, δεν εισάγεται με κάποιο μόριο για να δοθεί έμφαση, εκφέρεται με οριστική (*cognosco*) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

Visne scire quid Nasica responderit?: Ευθεία ερώτηση ολικής αγνοίας, απλή, εισάγεται με το εγκλιτικό μόριο *-ne*, γιατί αυτός που ρωτάει δεν γνωρίζει την απάντηση, εκφέρεται με οριστική (*vis*) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

Tu mihi ipsi non credis?: Ευθεία ερώτηση, ολικής αγνοίας, απλή, δεν εισάγεται με κάποιο μόριο για να δοθεί έμφαση, εκφέρεται με οριστική (*credis*) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

Quin, homo inepte, taces?: Ευθεία ερώτηση, μερικής αγνοίας, εισάγεται με το ερωτηματικό επίρρημα *quin*, ισοδυναμεί με έντονη προτροπή, εκφέρεται με οριστική (*taces*) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

Άσκηση III. (εκτός εξεταστέας ύλης)

Να μετατραπούν οι παρακάτω προτάσεις σε διμελείς ευθείες ερωτήσεις όπως στο παράδειγμα που ακολουθεί: Puer scribit. Puer legit. = Utrum scribit puer an legit? (και με τους άλλους δύο τρόπους).

Mea vita felix est. Mea vita infelix est.

Illa mater Pauli est. Illa soror Pauli est.

Λύση

Utrum mea vita felix **an** infelix est? / **Estne** mea vita felix **an** infelix? / Est mea vita felix **an** infelix?

Utrum illa mater **an** soror Pauli est? / **Estne** illa mater **an** soror Pauli? / Est illa mater **an** soror Pauli?

Άσκηση IV.

Να μετατραπούν οι παρακάτω προτάσεις σε ευθείες ερωτήσεις με το num ή το nonne ανάλογα με το περιεχόμενό τους.

Deum ipsum vidisti.

Vita nostra brevis est.

Pacem amamus.

Bellum odimus (μισούμε)

Λύση

Deum ipsum vidisti. → **Num deum ipsum vidisti?**

Vita nostra brevis est. → **Nonne vita nostra brevis est?**

Pacem amamus. → **Nonne pacem amamus?**

Bellum odimus → **Nonne bellum odimus?**

Άσκηση V.

Να μεταφραστούν στα λατινικά οι παρακάτω προτάσεις:

Μήπως δεν είναι δυστυχισμένα τα γερατειά;

Αυτός είναι ο αδελφός σου ή ο φίλος σου;

Λύση

Nonne senecta infelix est?

(Utrum) hic frater an amicus tuus est?

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Άσκηση Ι.

Να μεταφερθούν οι παρακάτω ρηματικοί τύποι στον τύπο που σας ζητείται για τον καθένα, στη φωνή που βρίσκονται (Να ληφθεί υπ' όψιν το υποκείμενο όπου χρειάζεται):

veni: Β' ενικό προστακτικής ενεστώτα

traxit: γ' πληθυντικό προστακτικής μέλλοντα

populari: γ' ενικό υποτακτικής μέλλοντα

aluit: αφαιρετική ενικού αρσενικού γένους μετοχής μέλλοντα

ingredienti: σουπίνο σε αιτιατική

peperissem: γ' πληθυντικό υποτακτικής μέλλοντα

oppugnaretur: γενική γερονδίου

possum: απαρέμφατο παρακειμένου

pergis: Β' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού

manet: απαρέμφατο μέλλοντα

Λύση

veni: **veni**

traxit: **trahunto**

populari: **populaturus sit**

aluit: **alituro/alturo**

ingredienti: **ingressum**

peperissem: **pariturae sint**

oppugnaretur: **oppugnandi**

possum: **potuisse**

pergis: **perrexeratis**

manet: **mansuram esse**

Άσκηση II.

Να μεταφερθούν οι παρακάτω τύποι στις πτώσεις που ζητούνται για το καθένα:

hanc: ονομαστική πληθυντικού στο ίδιο γένος

tibi: τον ίδιο τύπο το α' πρόσωπο

fines: γενική πληθυντικού

conspectu: δοτική ενικού

domus: αιτιατική πληθυντικού

penates: δοτική πληθυντικού

mater: γενική πληθυντικού

filium: κλητική ενικού

nihil: δοτική ενικού

mors: αιτιατική πληθυντικού

Λύση

hanc: **hae**

tibi: **mihi**

fines: **finium**

conspectu: **conspectui**

domus: **domos**

penates: **penatibus**

mater: **matrum**

filium: **fili**

nihil: **nulli rei**

mors: **mortes, mortis**

Άσκηση III.

Να γραφούν τα παραθετικά των επιθέτων και στα τρία γένη και να σχηματιστούν τα επιρρήματά τους και στους τρεις βαθμούς: longus, infelix, infestus, minax, liber, miser.

Λύση

longus, longa, longum, Συγκριτικός: longior, longior, longius, Υπερθετικός: longissimus, longissima, longissimum.

infelix, infelix, infelix Συγκριτικός : infelicior, infelicior, infelicius, Υπερθετικός: infelicissimus, infelicissima, infelicissimum.

infestus, infesta, infestum, Συγκριτικός: infestior, infestior, infestius , Υπερθετικός: infestissimus, infestissima, infestissimum.

minax, minax, minax, Συγκριτικός: minacior, minacior, minacius, Υπερθετικός: minacissimus, minacissima, minacissimum

liber, libera, liberum, Συγκριτικός: liberior, liberior, liberius, Υπερθετικός: liberrimus, liberrima, liberrimum.

miser, misera, miserum, Συγκριτικός: miserior, miserior, miserius, Υπερθετικός: miserrimus, miserrima, miserrimum.

Επιρρήματα:

longe, longius, longissime

infelicitate, infelicius, infelicissime

infeste, infestius, infestissime

minaciter, minacius, minacissime

libere, liberius, liberrime

misere, miserius, miserrime

Άσκηση IV.

Οι υποθετικοί λόγοι να μεταφερθούν στα άλλα είδη.

Λύση

α) **Υπόθεση:** nisi reperissem (υποτακτική υπερσυντελικού)

Απόδοση: ...non oppugnaretur (υποτακτική παρατατικού) και δηλώνει το αντίθετο του πραγματικού με υπόθεση στο παρελθόν και απόδοση στο παρόν

Ανοικτή υπόθεση:

nisi pario ... non oppugnatur (παρόν)

nisi reperi ... non oppugnata est (παρελθόν)

nisi pariam ... non oppugnabitur (μέλλον)

Υπόθεση δυνατή ή πιθανή:

Υπόθεση: nisi pariam (υποτακτική ενεστώτα) **Απόδοση:** non oppugnetur (υποτακτική ενεστώτα) και δηλώνει μία υπόθεση δυνατή ή πιθανή (παρόν - μέλλον).

β) **Υπόθεση:** nisi haberem (υποτακτική παρατατικού) **Απόδοση:** essem (υποτακτική παρατατικού) και δηλώνει το αντίθετο του πραγματικού στο παρόν.

Ανοικτή υπόθεση:

nisi habeo ... sum(παρόν)

nisi habui ... fui (παρελθόν)

nisi habebo ... ero (μέλλον)\

Υπόθεση αντίθετη του πραγματικού στο παρελθόν:

Υπόθεση: nisi habuissem (υποτακτική υπερσυντελικού) **Απόδοση:** fuisset (υποτακτική υπερσυντελικού).

Υπόθεση δυνατή ή πιθανή:

Υπόθεση: nisi habeam (υποτακτική ενεστώτα) **Απόδοση:** sim (υποτακτική ενεστώτα) και δηλώνει μία υπόθεση δυνατή ή πιθανή (παρόν - μέλλον).

γ) **Υπόθεση:** si pergis (οριστική ενεστώτα) **Απόδοση:** manet (οριστική ενεστώτα)
και δηλώνει την ανοικτή υπόθεση στο παρόν.

si perrexisti ... mansit (παρελθόν)

si perges ... manebit (μέλλον)

Υπόθεση αντίθετη του πραγματικού

si pergeres ... maneret (παρόν)

si perrexisses ... mansisset (παρελθόν)

Υπόθεση δυνατή ή πιθανή

si pergas ... maneat (παρόν - μέλλον)

Άσκηση V.

Να σημειώσετε Χ στο σωστό ή το λάθος επιβεβαιώνοντας ή απορρίπτοντας το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων:

	Σωστό	Λάθος
a. Η γενική του castris είναι castrorum	☐	☐
b. Η ονομαστική ενικού ουδετέρου γένους του infelix είναι infelice	☐	☐
c. Το cecidit είναι παρακειμένος του ρήμ. cedo	☐	☐
d. Το minaci είναι δοτική ενικού του minax	☐	☐
e. Η γενική του moenia είναι moeniorum	☐	☐
f. Η γενική του penates είναι penatium	☐	☐
g. Το απαρέμφατο μέλλοντα του peperissem είναι parituram esse	☐	☐
h. Το απαρέμφατο μέλλοντα του pati είναι passum iri	☐	☐
i. Το απαρέμφατο παρακειμένου του pergis είναι perrectisse	☐	☐

Λύση

- a. Σ
- b. Λ
- c. Λ
- d. Λ
- e. Λ
- f. Σ
- g. Σ
- h. Λ
- i. Λ

Άσκηση VI.

Να διαγράψετε στις παρακάτω προτάσεις το σκέλος που περιέχει λάθος.

- α) Η πρόταση *ut primum...viderem* είναι τελική ή συμπερασματική
- β) Το *tibi (ingredienti)* είναι αντικείμενο ή δοτική προσωπική ηθική
- γ) Το *mei* είναι επιθετικός προσδιορισμός ή γενική κτητική;
- δ) το *nihil* είναι υποκείμενο ή αντικείμενο στο *pati*
- ε) το *hos* είναι αντικείμενο στο *pergis* ή στο *manet*

Λύση

- α) τελική
- β) αντικείμενο
- γ) γενική κτητική
- δ) υποκείμενο
- ε) στο *pergis*

Άσκηση VII.

Στις παρακάτω προτάσεις να τρέψετε την σύνταξη από ενεργητική σε παθητική ή το αντίστροφο.

In hoc me longa vita et infelix senectā traxit?

[...] quae te genuit atque aluit.

Ergo ego (te) nisi peperissem, Roma (a te) non oppugnaretur.

Λύση

In hoc ego longā vitā et infelici senectā tracta sum?

Qua (A qua, αν θεωρήσουμε προσωποποιημένη τη γη) tu genitus atque al(i)tus es.

Ergo a me nisi partus esses, Romam non oppugnares.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟΥΣ

Άσκηση Ι.

ingredienti: να αναλυθεί σε δευτερεύουσα πρόταση

Λύση

cum tu ingredereris/re fines patriae

dum tu ingrederis/re fines patriae

Άσκηση II.

nisi ... haberem, si pergis: να μετατραπούν οι υποθετικές προτάσεις σε μετοχές.

Λύση

Non (nisi) habens

te pergente

Άσκηση III.

Ego nisi te peperissem, Roma non oppugnaretur: να συμπυχθεί η υποθετική πρόταση σε μετοχή.

Λύση

Non (nisi) te parto a me, Roma non oppugnaretur.

Άσκηση IV.

Longa servitus: να τρέψετε τον επιθετικό προσδιορισμό σε αναφορική πρόταση.

Λύση

Servitus, quae longa erit.

Άσκηση V.

Peperissem, oppugnaretur, mortua: Να γράψετε όλους τους ονοματικούς τύπους των ρημάτων στη φωνή που βρίσκονται (να λάβετε υπ' όψιν το γένος και τον αριθμό του υποκειμένου. Το γερούνδιο να το γράψετε στη γενική και το σουπίνο στην αιτιατική).

Λύση

Μετοχή	Ενεστ.	pariens		moriens
	Μέλλ.	paritura		moritura
	Παρακ.		oppugnata	mortua
Απαρέμφ.	Ενεστ.	parere	oppugnari	mori
	Μέλλ.	parituram esse	oppugnatum iri	morituram esse
	Παρακ.	peperisse	oppugnatam esse	mortuam esse
	Σ.μέλλ.		oppugnatam fore	mortuam fore
Σουπίνο		partum		mortuum
Γερούνδιο		pariendi		moriendi
Γερουνδιακό			oppugnanda	morienda

Άσκηση VI.

Να σημειώσετε δίπλα σε κάθε λέξη της στήλης Α το γράμμα που της αντιστοιχεί από τη στήλη Β. Ένα στοιχείο της στήλης Β περισσεύει.

Στήλη Α	Στήλη Β
1) ut	α) τροπικό επίρρημα
2) qui	β) πρόθεση
3) quamvis	γ) συμπερασματικός σύνδεσμος
4) intra	δ) ερωτηματικό τροπικό επίρρημα
5) iam	ε) παραχωρητικός σύνδεσμος
6) contra	στ) αναφορική αντωνυμία
	ζ) χρονικό επίρρημα

Λύση

- 1 γ
- 2 δ
- 3 ε
- 4 β
- 5 ζ
- 6 α

Άσκηση VII.

ut primum exsulem deinde hostem te viderem:

να τρέψετε την πρόταση σε αναφορική συμπερασματική

Λύση

quae primum exsulem deinde hostem te viderem.

Ημερομηνία τροποποίησης: 09/07/2018